

Laste ja noorte e-entsüklopeedia

Kristiina Bernhardt

TEA laste- ja noorteentsüklopeedia saab mõne nädala pärast valmis: mais tuleb trükist viimane, kolmas köide ja näeb ilmalgust e-entsüklopeedia, mis ilmub DVD-l ja CD-ROM-il.

Tänapäeval on muutumas iseeneestmõistetavaks, et paralleelselt trükitud raamatutega jõuavad eestlaste kodudesse ka e-raamatud, nii on see ka TEA laste- ja noorteentsüklopeediaga.

TEA laste ja noorte e-entsüklopeedia sisaldab kõike, mis on olemas entsüklopeedia kolmes paberile trükitud köites, kuid selle eripära on mugavamad ja kiiremad teabe otsimise võimalused ning mitmepalgeline täiendav teave – helisalvestised, panoraampildid, animafilmikatked, videoklipid ja mitmesugused animeeritud õppevahendid.

TEA laste ja noorte e-entsüklopeedia toob nii Eestist kui ka kogu muust tänapäeva maailmast meieni kõige olulisema teabe, lapsed ja noored saavad huvipakkuva ülevaate nii eestikeelse tekstina kui ka eri tüüpi illustratsioonidena.

e-entsüklopeedia kasutamine on kiire ja lihtne

e-entsüklopeedia pakub palju võimalusi teabe kiireks leidmiseks. Märksõnad on esitatud tähestikulises järjekorras – nii saab vajalikku sõna otsida samuti nagu trükitud raamatust, ent mõistagi tuhandeid kordi kiiremini. Lisaks märksõnadele on esitatud ka kõigi köidete koondregister, milles iga järgmine kasutajat huvitav artikkel on ainult ühe kliki kaugusel. Teine võimalus infot leida on liikuda märksõnani temaatilise jaotuse kaudu, mille kasutaja leiab e-entsüklopeedia avalehelt. Lõbusate ikoonidega on eristatud loomad, teadus, sport, maad ja linnad, tehnika, transport jm. Kui keegi tunneb parasjagu huvi ainult loomade vastu, saab ta otsida materjali loomade kui aineala järgi, kui aga keemia vastu, siis keemia kui aineala järgi. Nii võib ainealast lähtuvalt terve entsüklopeedia kärmesti läbi lapata ja end ühe või teise alaga väga kiiresti kurssi viia.

Lisaks aineala järgi otsimise võimalusele on teadmishimulise noore käsutuses lingid, mis ühendavad üksteisega seotud teemasid. Näiteks artikkel „aas-

Illustratsioon Ervin Bernhardt

ta” sisaldab linke, mille abil saab edasi lugeda Maa liikumisest ümber Päikese, aga ka erinevatest kalendritest, ning vaadata seda teavet illustreerivaid animatsioone. Niimoodi saavad kokku mitu õppeainet ja e-entsüklopeedia kasutaja on juba loonud enda arendamiseks olulisi seoseid. Aineõpetajad näevad koolis kurja vaeva, et õppija saaks selgeks, kuidas asjad maailmas toimivad ja omavahel seotud on, ent e-entsüklopeedia loob need seosed kiiresti ja lihtsalt, ilma et kasutaja seda ise märkakski.

Laste ja noorte e-entsüklopeedia on põnev

Artiklitele lisatud helisalvestised ja eri tüüpi animatsioonid aitavad asjadest paremini aru saada. Tänapäeva tehnoloogia võimalusi ära kasutades on entsüklopeedia artikleid illustreeritud mitmekülgse lisamaterjaliga. Kõik selgitused ja muu videomaterjalide juurde kuuluv on mõistagi eesti keeles.

Linde käsitlevatele artiklitele on lisatud lindude häälsused, mida on pikki aastaid salvestanud Fred Jüssi. Riikide artikleid lugedes saab kuulata ka riigihümni. Eesti eri paiku ja looduskauneid kohti illustreerivad 360-kraadised panoraamfotod, mida raamatusse trükkida ei saakski.

e-entsüklopeedia pakub palju põnevat neile, keda huvitavad katsed. Teaduse artiklitele on lisatud videoid mitmesugustest katsetest, mis on filmitud Energiakeskuses. Saab näha näiteks seda, kuidas juuksed staatilise elekt-

ri mõjul püsti tõusevad ja kuidas heli võnkumine silmale nähtavaks muutub.

Selleks, et saada selgust, kuidas on seotud eri riikide ajalooühtlused ja ajaloolised isikud, on koostatud kronoloogia. Sealt saame teada, et meie Friedrich Reinhold Kreutzwald sündis aasta hiljem kui sellised kuulsad kirjanikud nagu Alexandre Dumas ja Victor Hugo ning et hõõglamp leiutati mõni aasta enne Kreutzwaldi surma – tema pidi „Kalevipoega” kokku pannes kehvemate valgusallikatega hakkama saama. Kronoloogiast saab linkide abil liikuda vastavat inimest või sündmust käsitleva artikli juurde.

„Virtuaalne maailm”

TEA laste ja noorte e-entsüklopeediast leiab kasutaja ka „Virtuaalse maailma”. See kujutab endast põnevat virtuaalset atlasit koos interaktiivsete harjutustega, mis aitavad geograafiat paremini mõista ja maailma põhjalikumalt tundma õppida.

„Virtuaalne maailm” laiendab tublisti silmaringi. Paari hiireklõpsu järel avaneb terve maailm just sellest aspektist, mis kasutajat kõige enam huvitab. Menüü pakub interaktiivset maailma atlasit, mitmesuguseid digikaarte koos kosmosest tehtud panoraamfotodega ja rikkalikku pildimaterjali maakera eri paikade kohta. Erinevatest huvidest lähtudes on võimalik ka ise kaarte koostada. Niisiis ei ole „Virtuaalse maailma” kasutaja enam lihtsalt entsüklopeedia kasutaja, vaid ka virtuaalmaailma looja.

Neile, kes ei ole veel kaarti või kompassi lugema õppinud, on oma virtuaalne keskkond, kus kõik puust ette tehakse ja punaseks värvitakse. Pärast niisuguse kursuse läbimist võib igahetast suur maadeavastaja saada.

Kogu faktiline materjal on hoiuandmepangas. Klõpsates vastavale sümbolile saab paari sekundiga selgeks, milline on Aasia suurim linn või Euroopa pikim jõgi. Et kõik ka meelde jääks, selle eest kannab hoolt mängukeskkond, kus huvitavate maateaduslike mängude (kaardid, pusled, pildid jm) abil pannakse igahetast värsked teadmised proovile. Paljud ülesanded peaksid täiskasvanutelegi huvi ja pinget pakkuma.

DVD kasutamine on lihtne ja täidab suurepäraselt oma eesmärgi – jagab infot, õpetab kasutajat ning kinnitab lõpuks ka teadmised, kontrollides neid mängude kaudu.

Entsüklopeedia arvutiversioonil on vaid paar väikest puudust – seda kasutades pole paberist lehekülgede lappamise mõnu ega raamatu trükilõhna. Need korvab aga DVD väga suur teabemaht ja senises eestikeelses laste teatmekirjanduses puudunud võimalus esitada teavet interaktiivselt.

Teadmiseks neile, kes pole seni TEA laste- ja noorteentsüklopeediat tellida teadnud: TEA laste- ja noorteentsüklopeediat saab ette tellida veel kuni aprilli lõpuni ja tellida on võimalik nii täiskomplekti (3 köidet + e-entsüklopeedia) kui ka raamatute komplekti (3 köidet).